

Rådmannens forslag til

Handlings- og økonomiplan 2017-2020

28. oktober 2016

STAVANGER KOMMUNE

Omstilling for framtiden

Stavanger-ordfører: -Det er krise

For Stavanger kommune betyr oljefellen blant annet en øvkt i skatteengangen på 170 millioner kroner sammenlignet med budsjett.

Side 40

Historien om kriseåret

Stavangerregionen opplever ingen krise - til tross for betydelig lavere oljepriser og stigende arbeidsledighet, viser en gjennomgang Rosenkilden har foretatt.

- Jeg satte kaffen i halsen, bokstavelig talt!

Friskfiskpartiet Lef Arne lød hilsen kjemper seg 850 igjen i VG sin dommedagsbeskrivelse av Stavanger. Økonomiprofessor tror medans en kriseperiode kan forvare skattegrun.

Rogaland TV Radio 8485 Radio Tips oss

Har vi en krise, og i så fall; hvilken krise og for hvem er det en krise?

«Blodet renner i gatene i Stavanger nå»
Hotellkonge Petter Stordalen tyr til sterke bilder når han beskriver tilstanden i oljebyen.

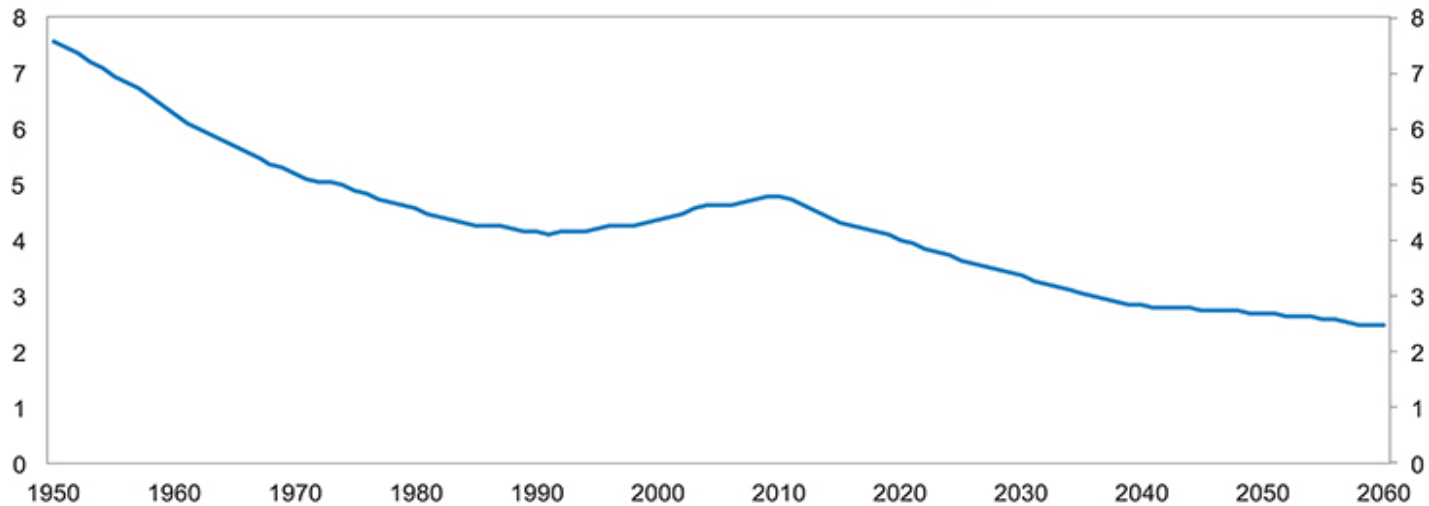
- Det er krise: Nå er snart 3000 arbeidsledige i Stavanger. Likevel tror man ringvirkningene bare såvidt har begynt
Dette sier rogalendingene.

Oilers-krise i Stavanger: Tre tap på rad
Og Lorenskog snudde mot Valerenga - vant på straffer

En bærekraftig utvikling?

Antall 20-66 år i forhold til antall 67 år og eldre

Skattesats husholdningsinntekt i 2060
(37 pst. i 2014)

	Lav standardheving	Høy standardheving
AP-vekst: 1 pst. privat, 0 pst. offentlig	41	64
AP-vekst: 2 pst. privat, 0 pst. offentlig	39	59
AP-vekst: 1 pst. privat, 0,5 pst. offentlig	34	54

Kilde: Holmøy og Strøm (2016).

Makrobildet

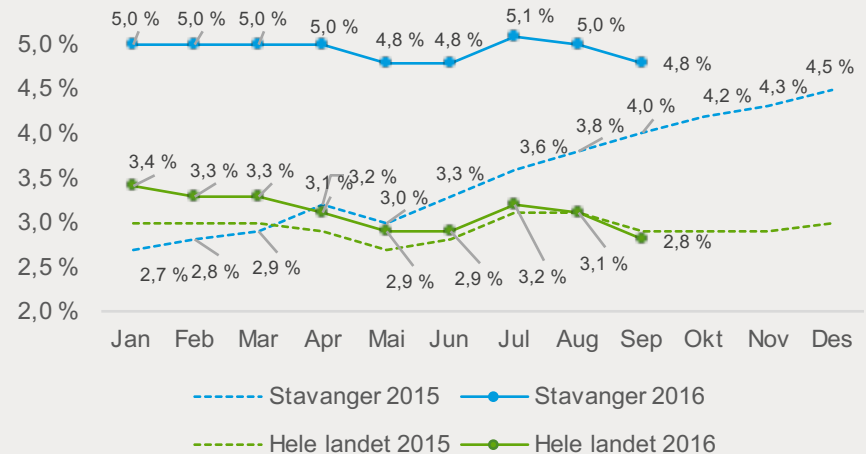
Norsk økonomi

- Konjunkturedgangen fra oljeprisfallet preger fremdeles norsk økonomi. Rogaland er svært eksponert for investeringsreduksjon, effektiviseringstiltak og redusert drift i petroleumssektoren.
- Svak krone, lav rente og ekspansiv finanspolitikk har dempet nedturen
- 2017 vil bli et utfordrende år tross forventning om økt oljepris

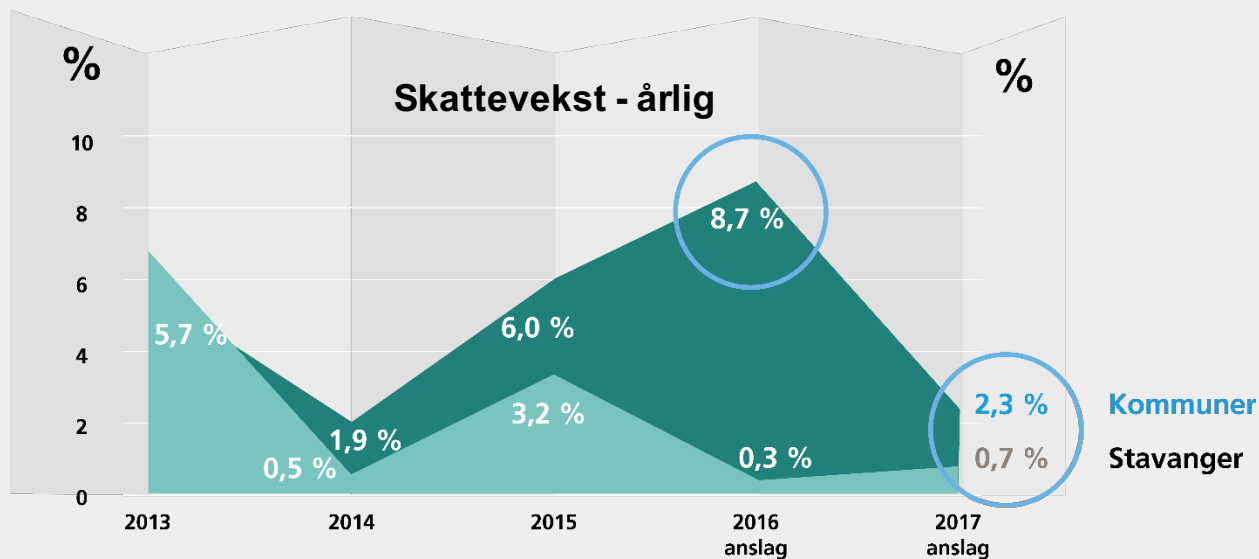
Rogaland og Stavanger

- 4,8% ledighet i Stavanger
- 4,3% ledighet i Rogaland
- 2,8% ledighet i Norge
- Usikkerhet om registrering

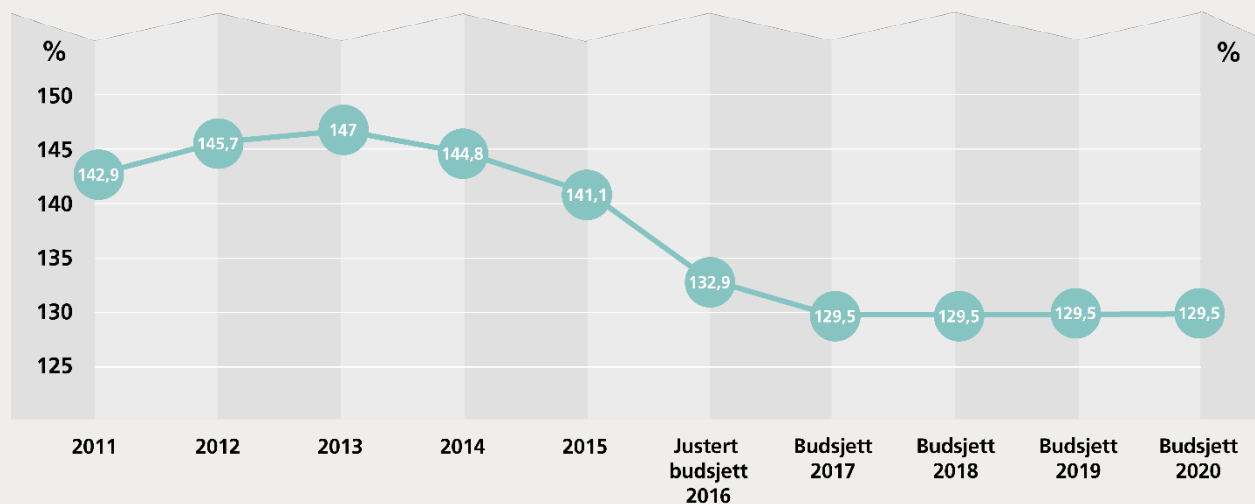
Arbeidsledighet

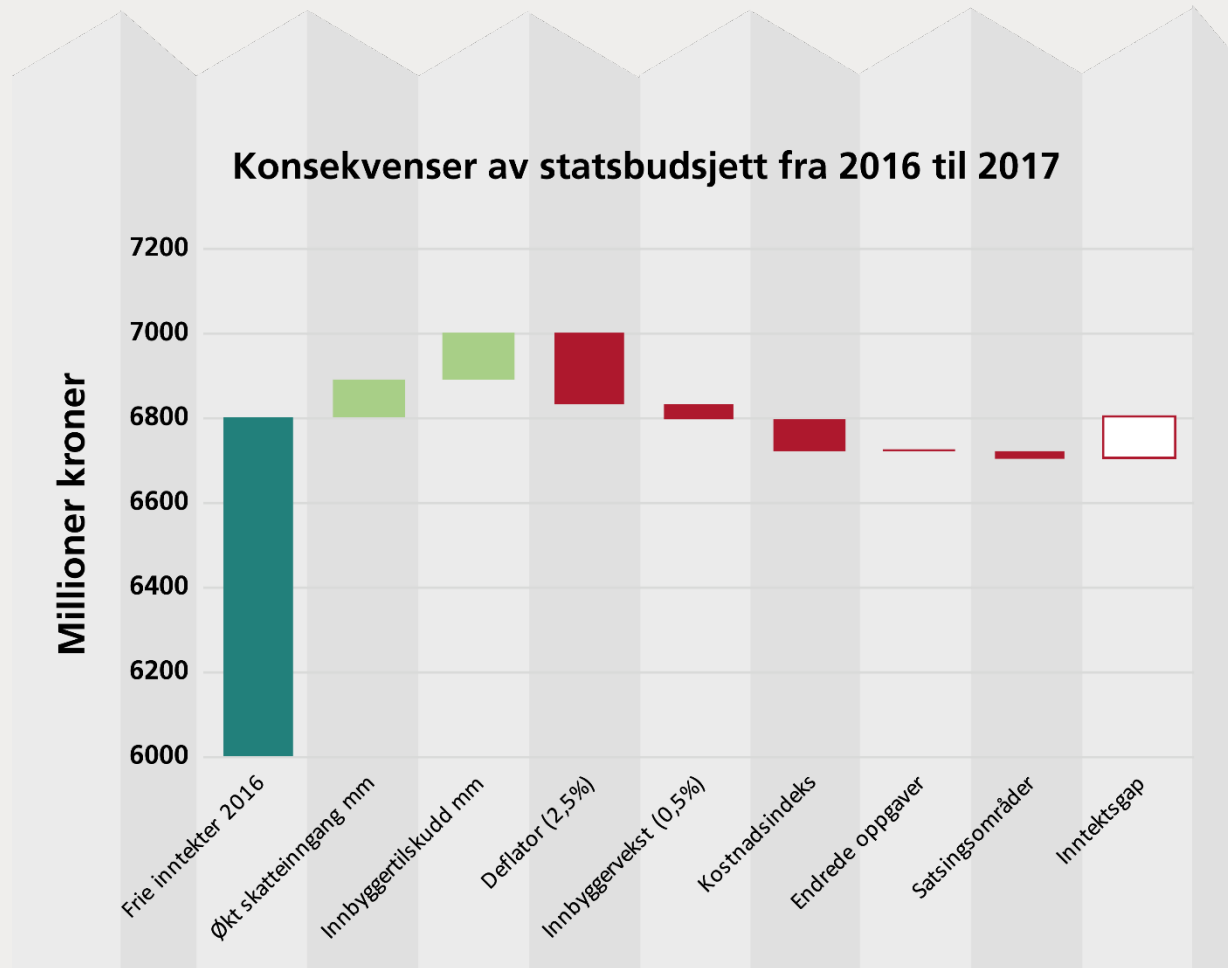
Fortsatt lavere skattevekst enn landet

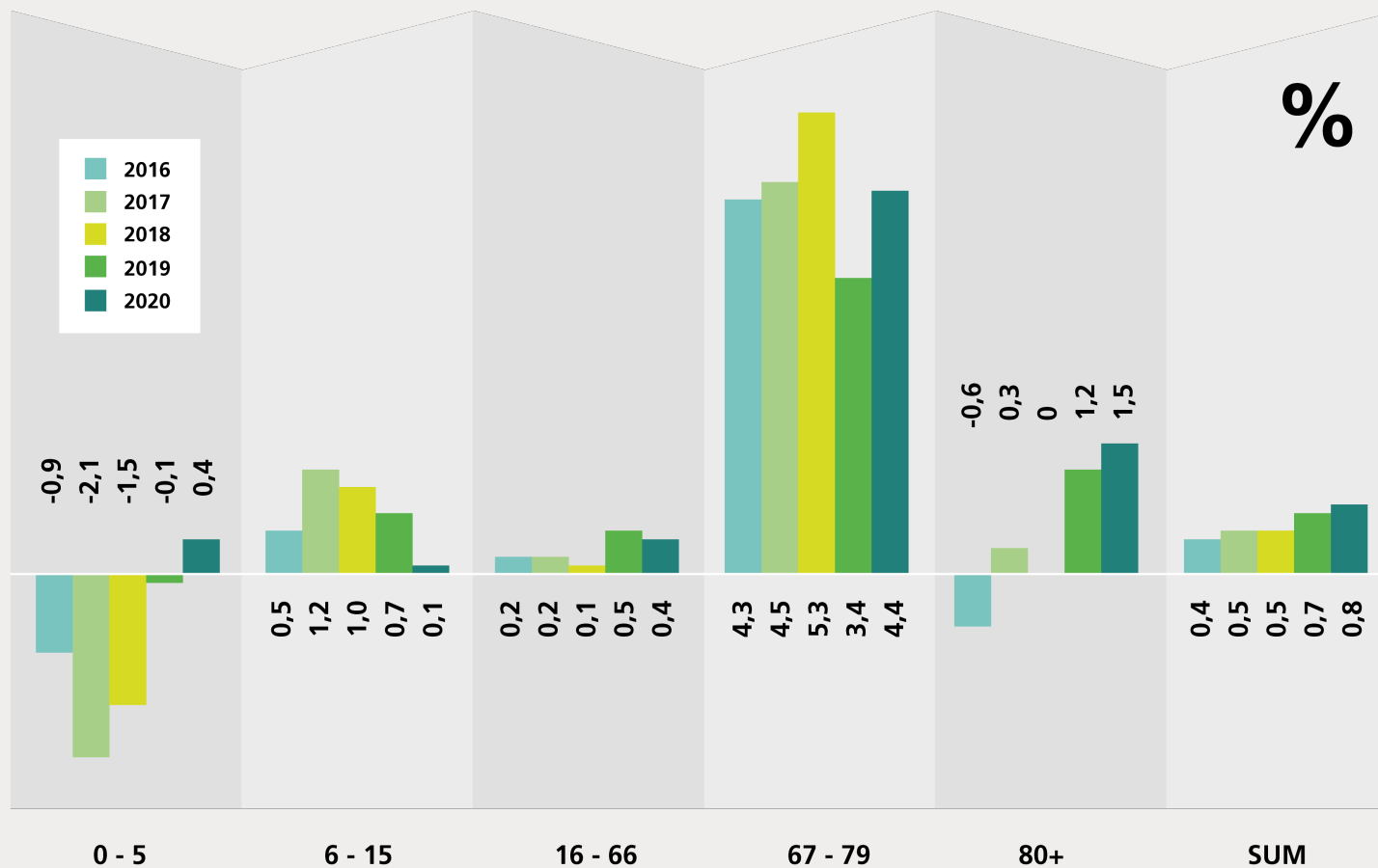
Stavanger - skatt i prosent av landsgjennomsnittet

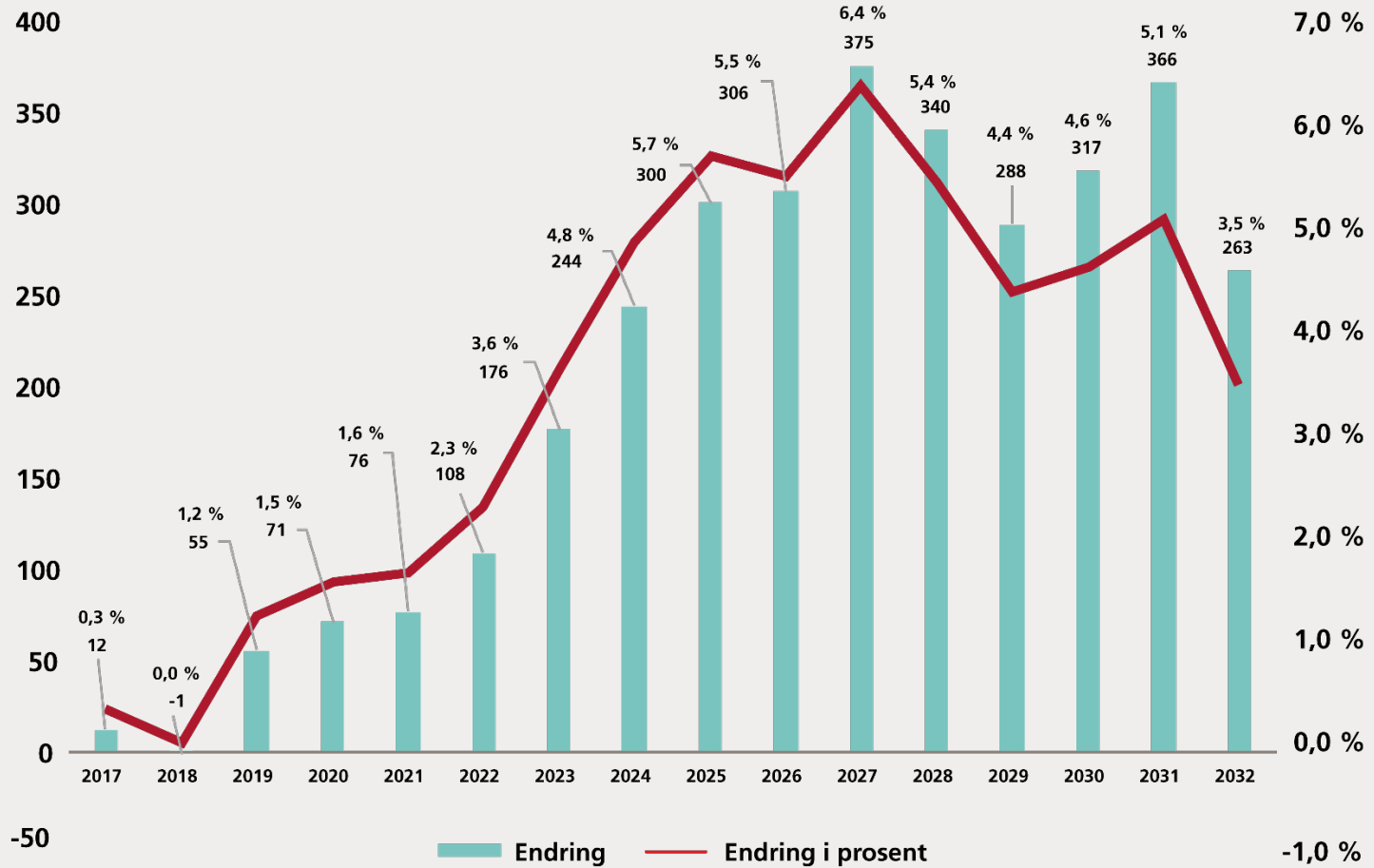
Vekst i frie inntekter – en økt handlefrihet?

Befolkningsutviklingen 2016-2020

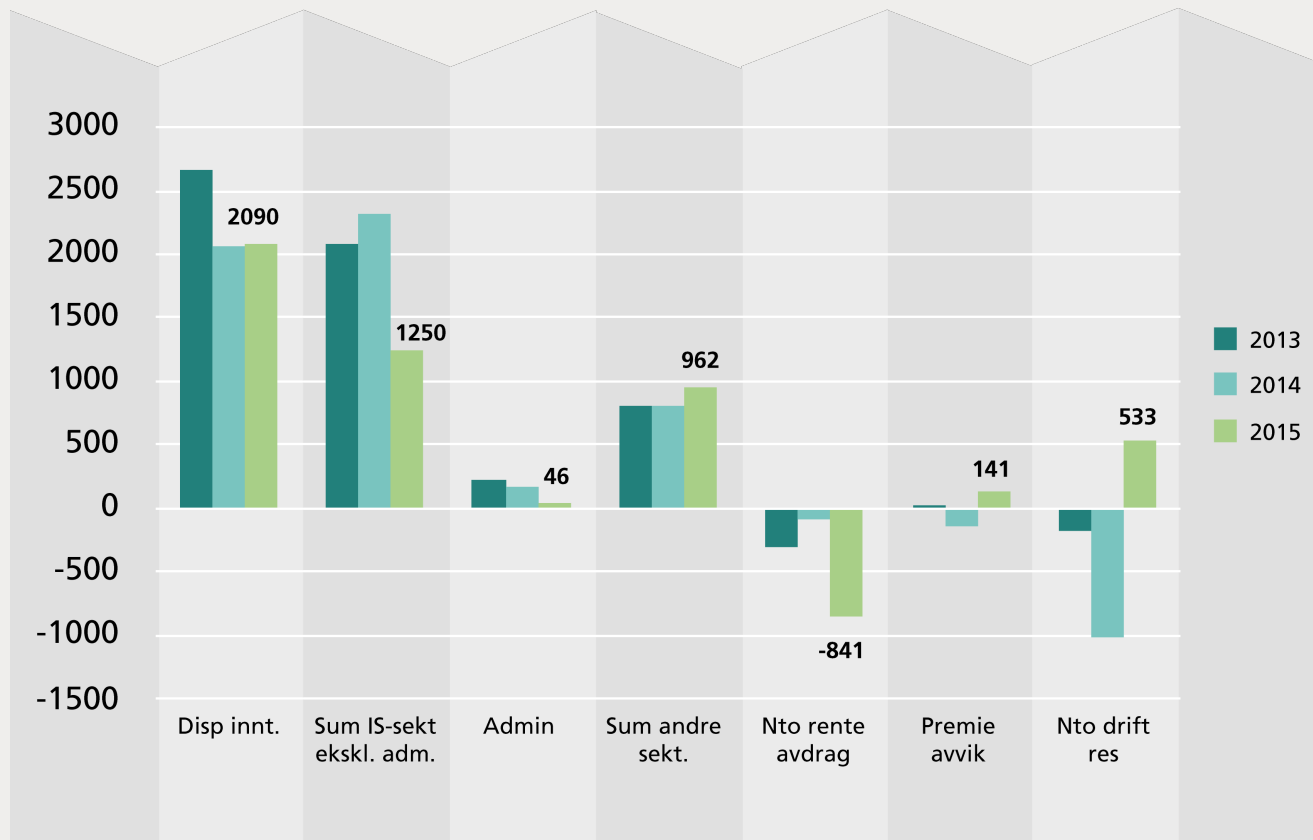
Befolkningsendring 80+

”Rikdommens dilemma”

- Høye inntekter gir høyt kostnadsnivå
- Vi bruker høye inntekter til å øke standard og nivå
- Forventningene vokser raskere enn mulighetene
- Høyt investeringsnivå gir langvarige kostnader
- Mindre fokus på varig effektivisering
- Underinvestert i kapasitet og kompetanse til omstilling, forbedring og innovasjon

Disponible inntekter og anvendelse i Stavanger

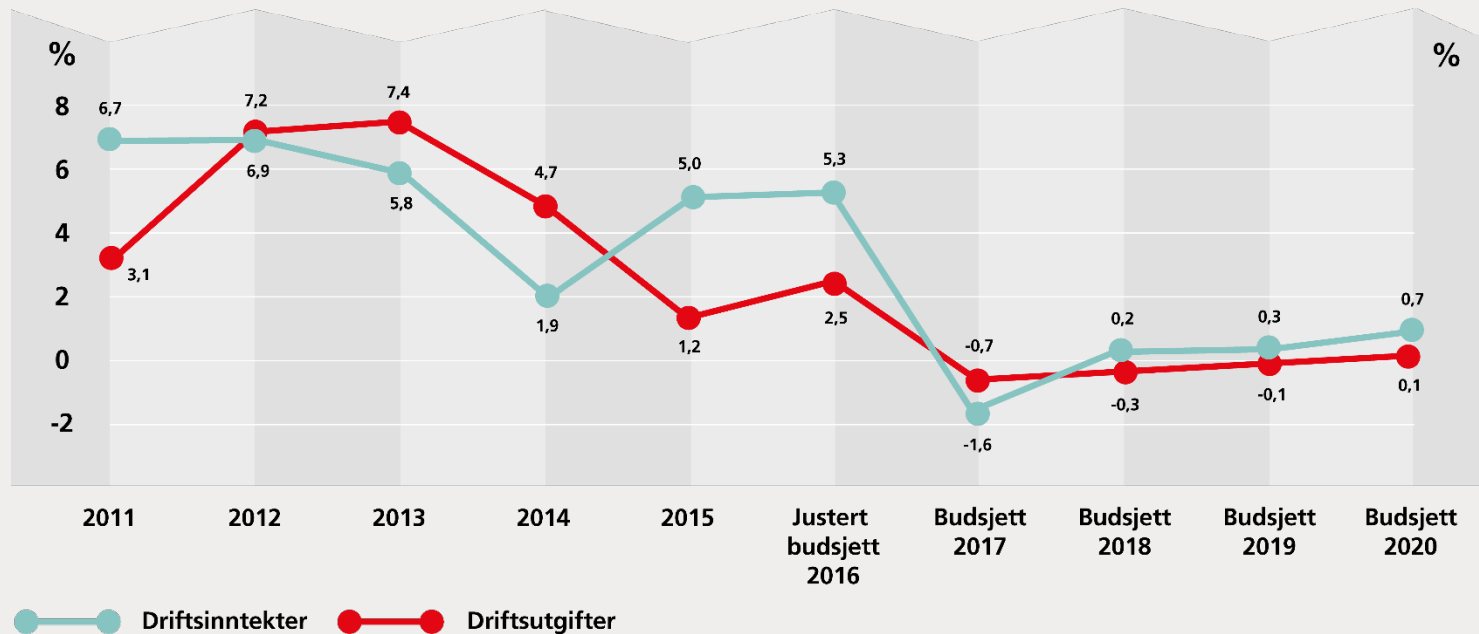
Omstilling foran kutt

- Uten store omstillinger i årene som kommer, vil vi stå foran store kutt i velferdstjenestene
- Vi har tid til å omstille, om vi fortsetter og styrker vårt arbeid med omstilling
- Mål: Opprettholde standard og nivå

Kostnadsveksten må bremses

Prosentvis vekst i brutto driftsinntekter og driftsutgifter i Stavanger

Hovedgrep – omstilling for framtiden

Tilpasning til demografi

- Justere kapasitet i barnehagene
- Utsette full kapasitetsutnyttelse på Lervig

Nøktern og effektiv drift

- Videreføring og omprioriteringer
- Innsparings- og effektiviseringstiltak på 0,8 %

Utvikle kapasitet og kompetanse for omstilling

- Digitalisering og Smart by
- Forenkling, fornying og effektivisering
- Godt lederskap på alle nivå

Høyt investeringsnivå

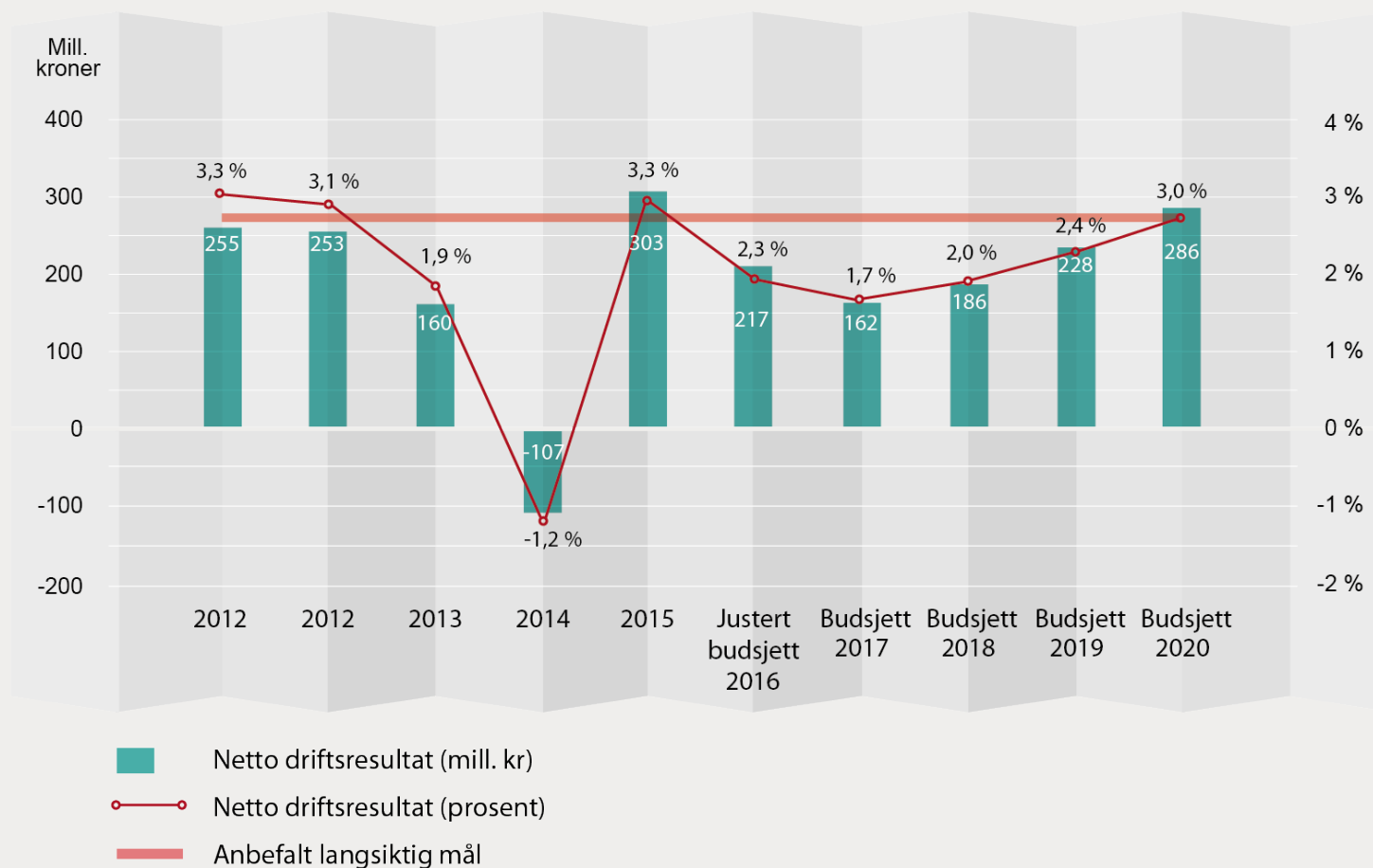
- Bør ikke økes ytterligere
- Bør forvente avkastning fra kommunale selskaper

Brutto driftsbudsjett og investeringer

- Brutto driftsbudsjett 2017 kr 10,2 mrd.
- Investeringer 2017-2020 kr 4,7 mrd.

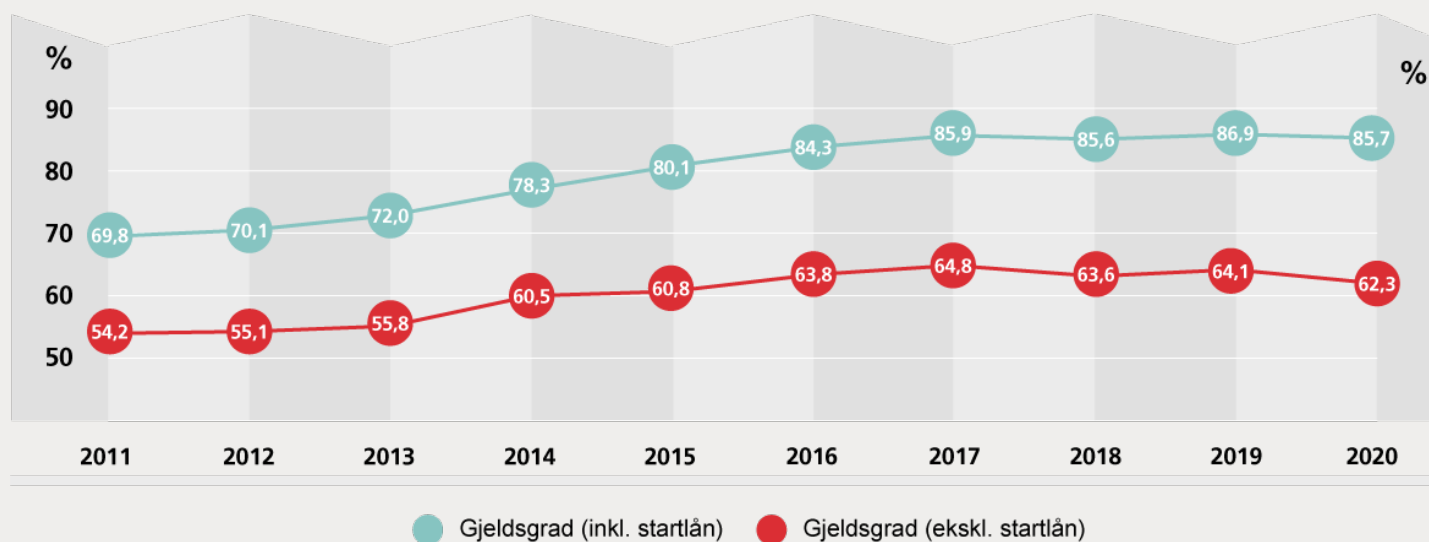

Netto driftsresultat, regnskap 2011-2015, budsjett 2016-2020

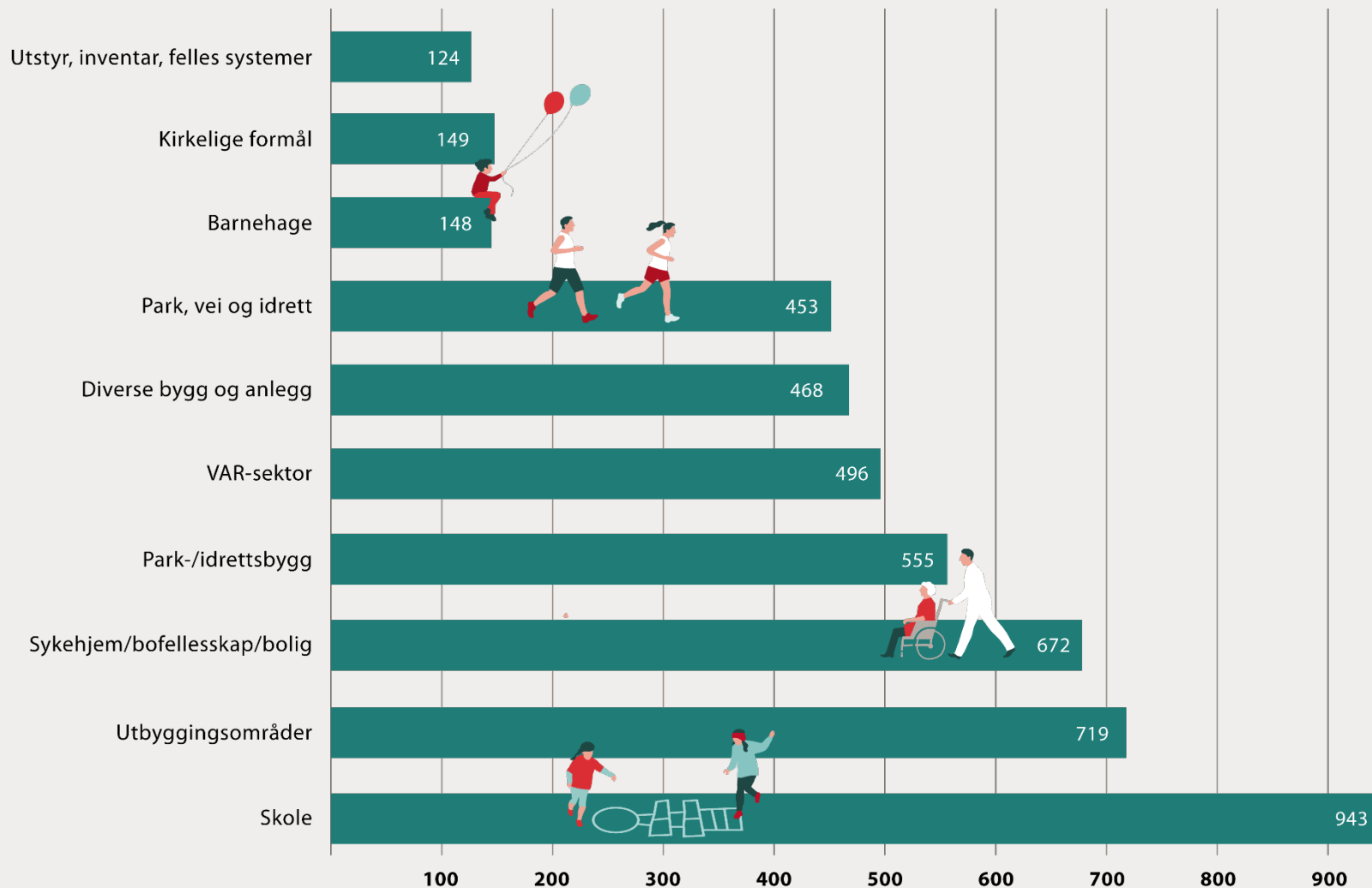

Andel egenfinansiering av investeringene og gjeldsgrad

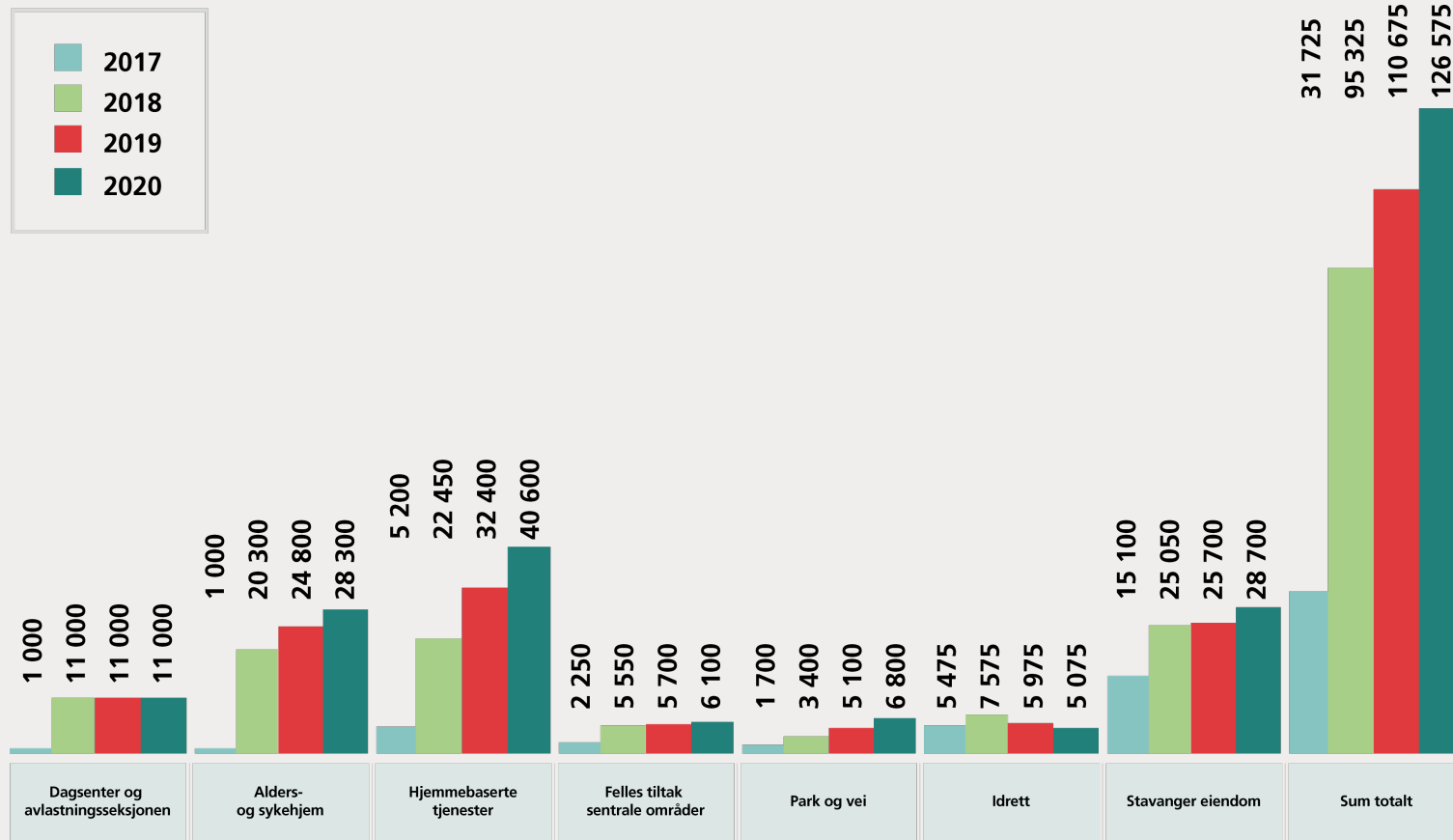
Finansiering av investeringer	2017	2018	2019	2020	Gjennomsnitt i 2017-2020	Mål
Andel egenfinansiering	59 %	75 %	52 %	68 %	63 %	> 50 %
Andel lånefinansiering	41 %	25 %	48 %	32 %	37 %	

Investeringer etter hovedformål totalt kr 4,7 mrd.

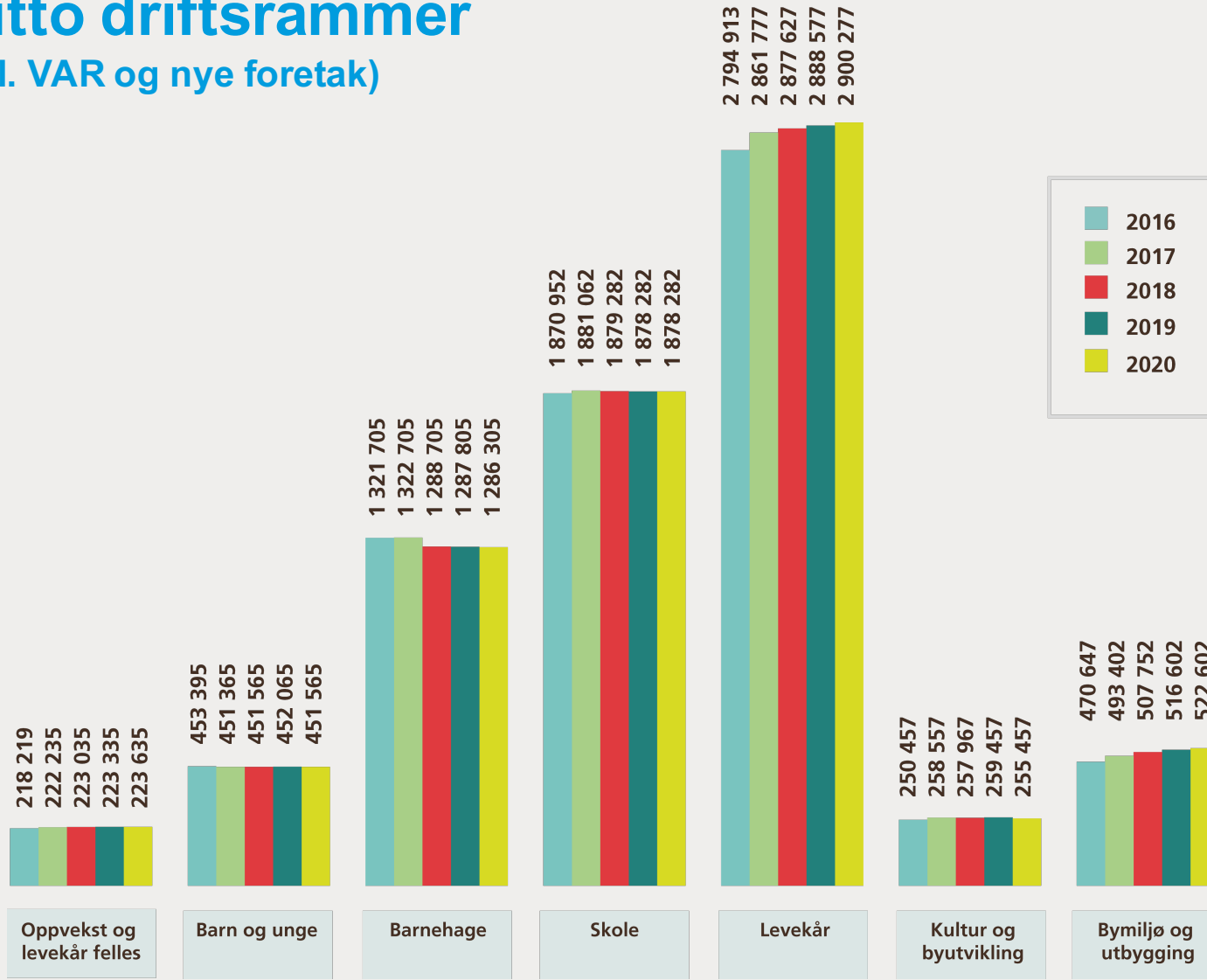

Driftskonsekvenser av investeringer 2017-2020

Brutto driftsrammer

(ekskl. VAR og nye foretak)

Egenbetalinger

Eksempler på hva endringer i avgifter, gebyrer og egenbetalinger kan bety for innbyggere i Stavanger kommune.

Eksempel 1

Aleneboende pensjonist, bolig 80 m², nettoinntekt per år kr 200 000

Gebyr og egenbetaling, per år:	2016	2017	Økning i kr
Vann inkl. mva	940	940	0
Avløp inkl. mva	1 816	1 816	0
Renovasjon inkl. mva (120L)	2 822	2 879	57
Trygghetsalarm	3 336	3 420	84
Hjemmehjelp, 1 t per uke	9 336	9 564	228
Dagsenter, 1 gang per uke	8 580	8 684	104
Fysioterapi, 7 ganger per år (a'30 min.)		1 078	1 078
Eiendomsskatt	1 770	2 040	270
Totale utgifter	28 600	30 420	1 821

Eksempel 2

Barnefamilie 2 voksne og 2 barn, bolig 120 m², tomt 500 m², 1 bil m/piggdekk. Samlet inntekt per år kr 800 000

Gebyr og egenbetaling, per år:	2016	2017	Økning i kr
Vann inkl. mva	1 410	1410	0
Avløp inkl. mva	2 723	2723	0
Renovasjon inkl. mva (120L)	2 822	2879	57
Barnehage for 1 barn, 100 %	29 205	30030	825
SFO-tilbud for 1 barn, 100 %	30 955	30955	0
*Fiks-ferigge-ferie", 1 uke ferietilbud	1 745	1789	44
Kulturskolen			
-Musikklek 3-4-5 år	3 250	3 300	50
-Dansepartier, 45-60 min. per uke	3 650	3 700	50
Piggdekkavgift		1 400	1 400
Eiendomsskatt	2 628	2 976	348
Totale utgifter	78 388	81 162	2 774

Utfordringer og muligheter

Sysseting og befolkningsvekst

- Tilpasninger for endret befolkningsvekst
- Tilrettelegge for næringsutvikling og flere arbeidsplasser

Velferd og folkehelse

- Tidlig innsats
- Leve HELE LIVET
- Redusere sosiale ulikheter

En klimarobust by

- Begrense klimagassutslippene
- Stimulere til fossilfri transportsektor og energi- og varmeløsninger

Verdibevaring

- Langsiktig forvaltning av kommunens bygg og anlegg
- Smarte løsninger slik at framtidig vedlikehold minimaliseres

En handlekraftig organisasjon

- Opprettholde det økonomiske handlingsrommet
- Kompetente og engasjerte medarbeidere

Satsing på skole, barnehage, barn og unge

- Tidlig innsats i skolen
- Elevantvekst
- Realfag på mellomtrinnet, ekstra time fra skoleåret 2016/2017 (helårsvirkning)
- Økt spesialundervisning i private skoler
- Kompetanseutvikling barnehage og skole
- Helsesøstertjeneste og skolehelsetjeneste

Leve HELE LIVET

- Satsingen gir grunnlag for færre institusjonsplasser
- Velferdsteknologi
- Ernæringsfysiolog

Satsing på heldøgnsomsorg og dagsenter

- Lervig sykehjem – smarte løsninger og trygg omsorg
- Bjørn Farmannsgt, bofellesskap for barn med spesielle behov, 4 plasser
- Nye bofellesskap for voksne med psykiske lidelser og ROP, 29 plasser
- Nye selveierboliger for psykisk utviklingshemmede, 12 plasser
- Nye omsorgsboliger for psykisk utviklingshemmede, 16 plasser
- Dagsenterplasser for psykisk utviklingshemmede, 15 plasser

Satsing på levekår

- Økning i sosialhjelp og kvalifiseringsstønad
- Aktivitetsplikt for unge sosialmottakere under 30 år
- Opptreppingsplan for rus
 - Helsetilbud for rusavhengige
 - ROP-natt
 - TAFU – Tilbakeføring fra fengsel gjennom arbeid, fritid og utdanning
 - Psykisk helse og rus, øyeblikkelig hjelp plasser

Verdibevaring

- Kommunalt vedlikeholdstilskudd Sør- og Vestlandet 2017, totalt kr 650 mill.
 - Stavangers andel kr 81 mill. (foreløpig)
- Opptrapping av vedlikehold på administrasjons og formålsbygg i løpet av perioden
- Middels Holte-sats på nye bygg
- Fornyelse av ledningsnett, pumpestasjoner og lekkasjereduksjon knyttet til vannforsyning og avløpsvann

Satsing på klima og miljø

- ENØK-tiltak
- Sykkelveinett og sykkelparkering
- Styrke klimatilpasningsarbeidet - beredskap
- Klimahensyn i investeringer og drift
- Piggdekkavgift
- Panteordning på gamle vedovner

Satsing på kultur

- MUST – Stavanger museum
 - Norsk grafisk museum
 - Holmeegenes
 - Tilskudd arkitektkonkurranse «museumsvisjonen»
- Rogaland teater
 - Tilskudd til utredning av nytt teaterhus

Omstilling og effektivisering

- Innsparings- og effektiviseringstiltak fra kr 51 mill. i 2017 til kr 105 mill. i 2020
- Ikke kompensasjon for prisvekst ca kr 20 mill.
- Legge til rette for langsiktig omstilling

Forenkling, forbedring og effektivisering

Omfatter løpende forbedringer av dagens tjenester/arbeidsprosesser og mer dyptgripende endringer

To hovedspor

- Tiltak rettet mot interne arbeidsprosesser
- Tiltak for å gjøre hverdagen enklere for innbyggere og næringsliv

Viktige oppmerksomhetsområder

- Vektlegging av behovsdrevet forbedringsarbeid
- Involvere brukerne aktivt
- Arbeidsprosesser som går på tvers av organisatoriske enheter, sektorer og ansvarsområder

Digitalisering og Smartby

- Bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre arbeidsprosesser og tjenester
- Styrket oppmerksomhet på ledelse og gjennomføring av digitalisering
 - Økt vekt på kompetanse- og organisasjonsutvikling
 - Gevinstrealisering gjennom endringsledelse og systematisk oppfølging.
 - Bygge kultur for deling, samhandling og innovasjon.
- Smartby skal bidra til bedre håndtering av samfunnsutfordringene, bedre og mer effektive tjenester, omstilling av næringslivet og arbeidsplasser

Sammen for en levende by

Omstilling for framtiden

Politisk behandling

- **Formannskapet**
24. november 2016
- **Bystyret**
12. desember 2016

Budsjettdokumentene finner du på
www.stavanger.kommune.no

